

V četrtek, 15. novembra, je v Trubarjevi hiši literature potekalo novo predavanje iz cikla **Zadnja plat**, v

katerem

Pia Nikolič

predstavlja kvalitetne in pomembne stripovske klasike, ki si jih je mogoče izposoditi v

Mestni knjižnici Ljubljana

. Tokrat je bilo govora o kulturnem

Mausu Arta Spiegelmana

. Starša Arta Spiegelmana sta bila poljska Juda Władysław in Andzia Spiegelman, v Ameriko pa je družina emigrirala, ko je imel šele tri leta, leta 1951. Bil je nekakšen čudežni otrok, saj je že pri petnajstih letih delal kot ilustrator za časopis. V začetku sedemdesetih let je izdal desetstranski strip

Mister Infinity

, takrat je bila ameriška underground scena zelo plodna in objavljalo se je ogromno stripov. Arta je močno zaznamoval mamin samomor leta 1968, zato je tri leta kasneje ustvaril strip

Prisoner on the Hell Planet

, v katerem se poskuša soočiti z njeno smrtjo. Njegov oče ni nikoli bral stripov, ker pa je na začetku Prisonerja videl ženino fotografijo iz otroštva, mu je dal priložnost in ravno zaradi tega se je odločil, da mu pove svojo celotno zgodbo, ki jo je Art uporabil za Mause. Leta 1972 tako že najdemo t. i. »protoMausa«, gre za tristranski strip, v katerem nastopajo miši v koncentracijskem taborišču. Ker je bil to v Ameriki čas boja za pravice temnopoltih, jih je najprej hotel prikazati kot miši, ki bi jih lovile KKK mačke, a si je premislil in uporabil zgodbo, ki mu jo je ves čas pripovedoval oče. V nekem intervjuju je dejal, da je s tem »našel svoj glas«, je pa potem trajalo še štirinajst let, da je Maus, kakršnega poznamo danes, v celoti izšel. Ne glede na težke življenjske preizkušnje Art ni izgubil smisla za humor, izdal je parodični strip

Ace Hole

, v katerem spremljamo pritlikavega detektiva. Med tem je spoznal tudi svojo ženo, skupaj sta tiskala precej neuspešen strip

Breakdowns

, dokler nista začela urejati legendarne underground revije

Raw

(1980–1991), v katerem so objavljali tako uveljavljeni stripovski avtorji kot tudi neuveljavljeni avantgardni avtorji. Prvo poglavje Mause izda ravno v reviji Raw, kjer izidejo tudi vsa naslednja z izjemo zadnjega, ki je bilo izdano šele v knjigi.

Mausa je dejansko ustvaril tudi zato, ker se je hotel povezati s staršema, ki sta bila za tiste čase precej stara in je bil generacijski razkorak med njimi velik. Očeta je o njegovi izkušnji Auschwitza začel resneje intervjuvati leta 1978, žal pa je oče umrl leta 1982 in ni uspel dočakati cele knjige. Art je sicer priznal, da je pri risanju zelo počasen, zato je poglavja izdajal v umirjenem tempu, dokler ni opazil Disneyjevega projekta **The American Tail** (1986), ki je imel sumljivo podobno zgodbo Mausu, zato se je odločil malo pohiteti in strip izdal kar najhitreje. Sam izid je bil izjemno pomemben za stripovsko sceno, saj je šlo za prvo upodobitev resne tematike v tako dolgi obliki, ko pa je leta 1992 zanj kot prvi strip kadarkoli prejel še

Pulitzerjevo nagrado

, se je zgodil velik bum. Sledil je namreč razmah biografskih stripov, celo

Marjane Satrapi

je nekje povedala, da ji je dal zagon za

Perzopolis

ravno Maus. To so bili hkrati časi, ko ni nihče govoril o holokavstu, zato je bil šok, da se je Maus pojavil tudi v navadnih knjigarnah, ne samo v specializiranih striparnah. Veliko popularnost je verjetno dosegel tudi zato, ker je namesto ljudi uporabil živali, s katerimi se lažje poistovetimo. Miši je izbral zaradi Hitlerjeve izjave o deratizaciji, hotel pa je vnesti v zgodbo tudi malo ironije. Velikokrat vidimo tudi ljudi z mišjimi maskami, kar nakazuje menjavo identitete. Leta 2011 je potem izšel še

MetaMaus

, ki vsebuje skice, zapiske, intervjuje ipd. Art ni pričakoval takšnega uspeha, imenujejo ga celo za

očeta stripovskega romana

(zaradi tematike, dolžine, večplastnosti zgodbe), česar pa sam ne priznava. Na koncu smo bili povabljeni na naslednje predavanje, ki se bo zgodilo čez dva mesece, ko bo spet govora o enem izmed kulturnih stripov.

Avtorica poročila: Veronika Šoster

Dogodek: 15. november 2018

{fshare id=3422}